

O ulgach podatkowych z powodu klęsk elementarnych w gospodarstwie leśnem.

Napisał

Maryan Małaczyński.

Prawo do żądania odpisania podatku gruntowego nadają według istniejących przepisów klęski elementarne, o ile przez nie zniszczone zostały ziemiopłody stanowiące podstawę wypośrodkowanego czystego dochodu z gruntu.

Dawniejsze przepisy, tudzież najnowsza ustawa z 6. czerwca 1888 (Dz. u. p. Nr. 81) zajmują się głównie gospodarstwem rolnem i przyznają mu daleko idące ulgi we wszystkich szkodach

elementarnych dotyczących rolnika, a gospodarstwo leśne traktują pobieżnie wychodząc z zasady, że wypadki elementarne wpływające na dochód z lasów w tym stopniu, aby zasługiwały na opust podatków, są bardzo rzadkie i że w takich razach należy orzec co do każdego wypadku z osobna na podstawie przeprowadzonego dochodzenia. (Dekr. kan. nadw. z 19. kwietnia . . . l. 3791).

Według §. 1 ustawy z 6. czerwca 1888 można żądać odpisania podatku gruntowego co do lasów tylko w dwu wypadkach:

1. Gdy pożar zniszczył co najmniej czwartą część drzewostanu parceli leśnej, a jeśliby parcela miała więcej niż 40 hektarów, co najmniej 10 hektarów;

2. Gdy dla zapobieżenia dalszemu rozszerzaniu się klęski zaszła konieczność spalenia drzewostanu przez owady napadniętego.

Postanowienie bowiem zawarte w ostatnim ustępie §. 1: „jeżeli śnieżnica zrządzi w obrębie leśnym takie spustoszenie, że na jednej lub kilku przestrzeniach obrębu leśnego, które pojedynczo lub razem czynią najmniej jeden hektar, całe partye drzewostanu są tak zgniecione lub połamane, że przestrzenie takie jedynie przez zalesienie mogą być znowu uczynione plennymi, może Minister skarbu podobnież pozwolić na zastosowanie postanowień ustawy niniejszej“ nie nadaje bezwzględnego prawa żądania opustu podatku gruntowego, lecz czyni go zależnym od pozwolenia Ministra Skarbu.

Każdemu leśnikowi wpada na pierwszy rzut oka, że ustawa nie wspomina wcale o jednej z najstraszniejszych klęsk, niszczącej nieraz drzewostany na ogromnych połaciach tj. o burzy względnie wiatrach i pozostawia jedynie możność uzyskania ulg z odwołaniem się na analogiczne ze śnieżnicą skutki i na przytoczony u wstępu dekr. kan. nadw.

§§. 2—5. ustawy określają sposób badania istotnych okoliczności, od których stwierdzenia zależy przyznanie ulgi w podatku. Za podstawę odpisania podatku dla parcel leśnych uważa się zniszczony zapas, który się otrzymuje przez pomnożenie rocznego przyrostu drzewa na morgu, według operatu katastralnego przez przestrzeń i wiek zniszczonego drzewostanu. Powierzchnia, na której drzewostan uległ zniszczeniu, ocenia się zwyczajnie według map gospodarczych, rewiowych, bez osobnego pomiaru, jeżeli regularna figura parceli i rozciągłość uszkodzenia na łącznym obszarze pozwalają dokładnego oznaczenia; w przeciwnym razie

przez wymierzenie uszkodzonej części a dla kontroli także i tej części parceli, która pozostała nienaruszoną.

Jeżeli przestrzeń dotknięta klęską elementarną nie może być w ten sposób pomierzoną dlatego, że zniszczenie nastąpiło nie na łącznym obszarze, tylko gniazdami, natenczas wyznacza się w takim miejscu powierzchnię próbną, która najmniej jeden morg mieć musi, szacuje na niej szkodę, a otrzymany rezultat uważa za przeciętną dla całej uszkodzonej przestrzeni.

Za środek pomocniczy do ocenienia stosunku powierzchni uszkodzonej do nieuszkodzonej służyć może także według okoliczności zliczenie pni ocalonych i zniszczonych na wytyczonej powierzchni próbnej. Przyrostu rocznego nie oblicza się, tylko bierze wedle ustawy w kwocie, która w operacie katastru podatku gruntowego zapisaną jest z uwzględnieniem średniego wieku rębności jako czysty dochód roczny z morga uszkodzonej parceli. Z arkusza posiadania trzeba się jednak przekonać, czy parcela leśna zaliczoną jest do kilku klas jakości i czy poszczególne tam klasy w naturze dokładnie są odgraniczone, czy też nie. W pierwszym wypadku uwzględnia się je w zupełności, w drugim zaś odpisuje się podatek na podstawie średniego czystego dochodu z morga.

Przy oznaczaniu wieku pojedynczych klas wieku nie wolno przekroczyć wieku rębności przyjętego w operacie katastru podatku gruntowego za podstawę opodatkowania, a w żadnym wypadku nie można przyjąć wyższego wieku ponad ilość lat, w ciągu których las był opodatkowany jako taki. Wiek zniszczonego drzewostanu z odróżnieniem na klasy, jakoteż rozciągłość tychże klas wieku można zwyczajnie wziąć z wszelką pewnością z zapisków prowadzonych przy gospodarstwie leśnem. Dopiero w braku takich oznacza się wiek według zasad techniki leśnej przez porównanie stojących jeszcze drzew z pniakami uszkodzonych. Jeżeli w uszkodzonym oddziale lasu mamy drzewostany różnego wieku ugrupowane w ten sposób, że zostały już uwzględnione jako poddziały w planie gospodarczym, bądź dadzą się wydzielić przez pomiar, wtedy należy oznaczyć, ile z podatku rzeczywiście na przypis wziętego przypada na każdy morg i rok dla każdej poszczególnej klasy wieku. Gdy wiek drzewostanu jest niejednakowy i wydzielenie poszczególnych klas wieku jest niemożliwe, stwierdza się średni wiek drzewostanu podług rezultatu otrzymanego na powierzchni próbnej.

Przedstawivszy środki pomocnicze, jakimi się ustawa posługuje celem oznaczenia czynników wchodzących do obliczenia zapasu zniszczonego tj.: 1) rocznego przyrostu; 2) powierzchni uszkodzonego drzewostanu i 3) wieku jego, przejdźmy do kwoty podatkowej, jaka może być odpisana. Opust podatku gruntowego udziela się proporcjonalnie do wysokości szkody przy zupełnem zniszczeniu zapasu, lub też proporcjonalnie do faktycznego, znacznego ubytku wartości w skutek klęski elementarnej, i tylko wtedy, gdy zapas został zniszczony na pniu.

Przy odpisywaniu zwraca się uwagę na podatek istotnie na przypis wzięty, a więc na ów procent czystego dochodu, który ze względu na całą posiadłość poszkodowanego w okręgu podatkowym lub w obszarze, na którym niniejsza ustawa obowiązuje, był stosowany przy wymiarze podatku od tej posiadłości za rok, w którym klęska przypadła. W dalszym toku oznacza się przy szkodach leśnych, ile z podatku rzeczywiście wziętego na przypis licząc wstecz od roku, w którym wypadek miał miejsce, przypada na morg za wszystkie lata odpowiadające wiekowi drzewostanu, a względnie, jeśli perjod opodatkowania obejmuje mniejszą ilość lat, na tę mniejszą ilość lat; następnie zaś obliczyć należy, ile z tego przypada na przestrzeń, na której drzewostan został zniszczony. Gdy suma, która z powodu szkód leśnych ma być od podatku odpisana, przewyższa podatek roczny płacony przez poszkodowanego z posiadłości gruntowych w okręgu podatkowym, przyznaje się z niej w pierwszym roku tylko część wyrównyującą podatkowi, resztę zaś sumy odpisać się mającej potrąca się w taki sam sposób w latach następnych aż do wyczerpania.

Gdy zapas został tylko uszkodzony, należy wartość tej masy drzewa, która jeszcze może być sprzedana, wstawiając odpowiedną kwotę, uwzględnić przy ocenianiu szkody.

Uwiedomienie o poniesionej szkodzie ustne albo pisemne — wolne od stempla, wnosi się do swej władzy podatkowej pierwszej instancyi (Starostwa, Administracyi podatkowej, Komisyi podatkowej) bez szczegółowego wskazywania gruntów, na których szkoda wyrządzoną została i bez podawania jej — chociażby przybliżonej wartości, najdalej w ośm dni po poniesieniu szkody (§. 6), przy czem dni przewozu pocztą przy zawiadomieniu pisemnem się nie liczy.

W razie niezwykłej przerwy komunikacyi między gminą, którą klęska elementarna dotknęła, a siedzibą właściwej władzy

podatkowej I. instancji, pozwolone jest wyjątkowo (§. 7) podać uwiadomienie do najbliższego urzędu podatkowego.

Prawo żądania opustu podatku gruntowego utracą się przez zaniedbanie terminu ośmiodniowego do wniesienia zawiadomienia zakreślonego ustawą, jest tedy rzeczą wielkiej wagi, aby dotrzymanie lub przekroczenie tego terminu w sposób wystarczający sprawdzonym było, gdyż doniesienie poterminowe zwraca Władza podatkowa I. instancji natychmiast odmownie załatwione z klauzulą o możliwości wniesienia rekursu.

Utrata prawa domagania się ulgi podatkowej nie wyklucza absolutnie uzyskania w drodze łaski zapomocą rekursu opustu jaki z ustawy przypada, jeśli zachodzą szczególne na uwzględnienie zasługujące okoliczności i jeżeli dochodzenie szkody może być jeszcze przedsięwzięte.

Władza podatkowa zarządza sprawdzenie na miejscu bądź zaraz po uwiadomieniu — jeśli je wniesiono w czas, bądź po wniesieniu rekursu przez komisję rozpoznawczą, której skład określony paragrafem 9. jest następujący:

1. Delegat władzy skarbowej, jako przewodniczący.
2. Dwu biegłych mężów zaufania, których z grona gminy wybiera władza skarbową, względnie przybiera obcych, jeśli w gminie nie ma mężów zaufania znajdujących się na leśnictwie.
3. Dwu członków reprezentacji gminnej do udzielania wyjaśnień.

Komisja rozpoznawcza, przy której może być obecnym poszkodowany i wnosić ewentualnie swe zarzuty, spisuje protokół i układa wykaz szkód, stanowiący integralną część protokołu.

Rozpoznanie w ten sposób sformułowane przedkłada Władza I. instancji krajowej Dyrekcyi skarbu, która o wysokości ulgi podatkowej decyduje i za pośrednictwem właściwego urzędu podatkowego strony zawiadamia. W wypadkach klęsk elementarnych ustawą nie oznaczonych, wnosić można podanie w drodze łaski przez krajową Dyrekcyę skarbu do Ministerstwa Skarbu przy wyłuszczeniu wszystkich okoliczności, mogących w sprawie odnośnej decydować.
